

Dialectisch model van macht

(een) oermotief: **controle ervaren** (over ((de pijn van en angst voor) de dreiging van) *het onvoorspelbare* (qua/door anderen, qua omgeving en qua beschikbaarheid van welzijnsbronnen (o.a. wegens concurrentie)))

door te heersen over de anderen

onvoorspelbaarheid (=anderen) zoveel mogelijk zelf onder controle willen krijgen, vooraf (=heerser; Freud: anaal) via o.a. cognitive social learning van heersersrol of op de spannende momenten zelf (=oplosser; bij hoge self-efficacy)

onvoorspelbaarheid van (labiel) zelf en alle anderen, reduceren tot onvoorspelbaarheid van één (sterkere) ander (=onderwerping; Freud: oraal; secondary control)

een situatie creëert een *machtskoppel** met wederzijdse afhankelijkheid (symbiose)

belangen heerser, bevredigd door *diensten* onderdaan

belangen onderdaan, bevredigd door *gunsten* heerser

machtsverhouding is nog labiel: de mogelijke schommelingen rond symmetriepunt machtsverhouding (rollen kunnen omdraaien indien bij de heerser de angst voor de onvoorspelbaarheid in het geval van het verliezen van de diensten groter wordt dan de angst voor de oorspronkelijk te reduceren onvoorspelbaarheid) geven heerser angst

streven door heerser naar bestendiging momentane asymmetrie in machtsverhouding

bedreiging door derde: 'bewustmaker' of andere heerser

toename machtsuitoefening → gewoontevorming → zelfbekrachtiging door de beloningen die gewoonte en controle voor *beiden* opleveren → ontstaan van een kritisch machtmoment (moment als in mechanica) → de controle wordt situatie-onafhankelijk en gaat over in overheersen als doel op zich → ontsporen van machtsverhouding

toename van controle over angst voor het onvoorspelbare door verder machtsmisbruik en door sublimatie van die angst door angst voor pijn door heerser en doordat heerser zichzelf onvervangbaar verklaart (van oplosser tot verlosser)

door overschrijding morele grenzen bewustwording van ontsparing van macht → vergroot angst voor het onvoorspelbare → delegeert macht heerser en voedt macht nieuwe/andere (potentiële) heerser

steeds extremer(e dreiging met) (fysiek en psychisch) geweld mate van zowel geweld als persoonlijke machtsongelijkheid wordt onhoudbaar, dus ook de angst voor het onvoorspelbare wordt onhoudbaar → reductie van al deze zaken door:

overgang naar groepsfase door **institutionalisering** m.b.v. andere machtskoppels, door samenwerking tussen heersers of door assimilatie: (al dan niet vrijwillige) onderwerping van heerser (inclusief onderdaan) aan machtigere heerser, of bevordering van onderdaan tot heerser door andere, machtigere heerser (wegens gewaardeerde onderdanigheid of juist om zijn kritiek te smoren) en/of door schuldverklaring onderdaan** | → *machtscollectief*, met daarin:

opheffing machtskoppel (niet per se van het koppel zelf!) door: (al dan niet vrijwillige) onderwerping/uitkoping van onderdaan aan andere/machtigere heerser of door: ontwikkeling van onderdaan tot heerser/oplosser door verhoging self-efficacy (bijv. door bewustmaker)

belangen van een elite-collectief van één of enkele heerser(s) en machtige onderdanen (die ook nog heerser zijn)

belangen van een massa-collectief van onderdanen met weinig macht maar eventueel wél schulden

legitimatie machtsongelijkheid van deze collectieve symbiose door regels (o.a. wetten/religie); dezelfde mechanismen als bij een machtskoppel zorgen ook hier voor toenemend machtsmisbruik

bestendiging controle over collectieve angst voor het onvoorspelbare (ook i.v.m. andere machtscollectieven!) door verabsolutering en vereeuwiging van de macht van zichzelf-reproducerende elite d.m.v. o.a. beheersing (=onvoorspelbaarheidsreductie) van (social) media en wetenschap, van (schijn)democratie en groepsdruk, en zgn onvervangbaarheid t.a.v. weerstand tegen dreiging door andere machtscollectieven

door overschrijding morele grenzen bewustwording van ontsporing van macht → vergroot angst voor het onvoorspelbare → delegitimeert macht heerser en voedt macht nieuwe heerser die niet tot de elite behoort en/of laat (sommige) machtige onderdanen gezamenlijk rebelleren

verdere assimilatie: steeds minder, maar wel steeds machtigere machtscollectieven; steeds extremer/massaler geweld binnen en tussen machtscollectieven
|→ massale vernietiging, óók van (een deel van) de machtsongelijkheid
|→ nieuwe onvoorspelbaarheid → opnieuw het oermotief
maar ditmaal vergezeld van een collectief trauma en dus verantwoordelijkheidsgevoel
|→ moment van **psychisch bewustzijn**

door collectieve erkenning van de wetmatigheden van dit model ditzelfde model falsifiëren door, middels collectivisering en verhoging van politieke bewustwording en van politieke verantwoording en verhoging van collective-efficacy, tot een andere manier van omgaan met het oermotief en tot nieuwe controlestructuren te komen die de wetmatigheden van dit model zullen verbreken, d.w.z. machtmomenten voorkómen (bijv. d.m.v. open source democratie, self-organised learning, een basisinkomen en diversiteit)

met alleen het geloof in 'wij, de leiders van de nieuwe orde, zijn anders en/of zullen het anders doen' betekent dat op de oude voet verder gaan

*niet elk (affectief) koppel is/wordt een machtskoppel, maar elk machtskoppel gaat wel onomkeerbaar dit proces in. Koppels kunnen op allerlei gebied plaatsvinden, evenals (de daaruit voortkomende) instituties. Dus ook bijvoorbeeld twee aanhangers van verschillende theorieën kunnen een machtskoppel vormen, een koppel waaruit dan uiteindelijk het instituut wetenschap voortkomt.
**een schuldverklaring impliceert altijd een categorisering en dus een collectivisering